

Byggmaterialindustriernas svar på "Näringslivets klimatomställning, PM 2022:10",
Dnr M2022/018

Vi tackar för möjligheten att inkomma med synpunkter på rubricerat PM med tillhörande förslag.

Byggmaterialindustrierna är en paraplyorganisation för företag och branschorganisationer som tillverkar och arbetar med byggmaterial inom alla byggmaterialområden. Byggmaterialbranschen i Sverige omsätter omkring 170 miljarder SEK och sysselsätter drygt 50 000 personer.

Nedan följer våra synpunkter på de förslag som vi väljer att kommentera. Övriga förslag avstår vi från att kommentera.

Generell synpunkt

I uppföljningsrapporten till de olika färdplaner som tagits fram inom ramen för Fossilfritt Sverige finns ett antal politiska förslag som syftar till att öka tempot i klimatomställningen. Vi har inte korsläst de förslagen mot remissens förslag, men anser att det bör motiveras om de förslag som finns med i Färdplanernas uppföljningsrapport från 2021 inte har inkluderats i remissen.

Förslag 1: Utred ett tvådelat ersättningsystem vid etablering av ny kraft

Klimatomställningen inom industri och transport kommer att innebära ett ökat elbehov. För att förverkliga en hållbar omställning och för att industrin ska kunna fortsätta generera välstånd krävs att det finns tillräckligt med fossilfri el till konkurrenskraftiga kostnader. Vi är därför positiva till förslaget om att utreda om ett tvådelat ersättningsystem kan leda till en ökad acceptans för nyetableringar.

Förslag 2: Utred styrmedel som underlättar användning av spillvärme

Energianvändning är en grundläggande orsak till klimatpåverkan inom flera sektorer. För att klara klimatomställningen krävs tillgång till fossilfri energi. Eftersom tillgången på fossilfri energi inte är oändlig, krävs det att vi använder energin effektivt. På samma sätt som att principen "Energy efficiency first" ska tjäna som vägledning, bör spillvärme därför tillvaratas i så hög utsträckning som möjligt för att minska behovet av annan energiproduktion. Vi är därför positiva till förslaget att lämplig myndighet ges i uppdrag att utreda hur man bäst undanröjer hinder för att spillvärme från olika typer av anläggningar med stor energianvändning tas tillvara.

Förslag 13: Utred investeringsstöd för energieffektivisering i befintliga byggnader

Enligt den nyligen genomförda studie som Ea Energy Analyses har utfört på uppdrag av Energiforsk så är energieffektivisering det i särklass snabbaste sättet att få ner elpriserna i Europa och södra Sverige.

I studien Grön Logik konstateras att vi till år 2045, skulle kunna frigöra 53 TWh energi per år genom att genomföra samhällsekonomiskt lönsamma energieffektiviseringsåtgärder i byggnader, vilket motsvarar mer än hälften av de totalt 77 TWh energi som idag enligt Energimyndigheten används till uppvärmning och tappvarmvatten i bostäder och lokaler. Den minskade energianvändningen skulle resultera i ett ekonomiskt nettoöverskott på 867 miljarder. Ytterligare ett värde med energieffektivisering av byggnader är att effektopparna kan minska. Samtidigt minskas klimatbelastningen under de tider på året då efterfrågan är som störst och då energimixen har som högst klimatbelastning eftersom reservkraft sätts in.

Trots detta genomförs inte energirenovering i den utsträckning som skulle önskas, varför starkare incitament behövs för att uppnå de klimatvinster som energieffektivisering av det befintliga beståndet skulle leda till.

Vi är därför positiva till att ett investeringsstöd för energieffektivisering i befintliga byggnader utreds vidare, med utgångspunkt i de utvärderingar och utredningar som gjorts tidigare. Utformningen av stödet bör inkludera kostnadseffektivitet, så att stöd ges för sådana åtgärder som är lönsamma såväl samhällsekonomiskt som privatekonomiskt.

Vi anser att ett energieffektiviseringsstöd för både småhus och flerbostadshus bör införas. Även styrmedel som stimulerar energieffektivisering i lokaler välkomnas.

Förslag 16: Utred CCU-teknikens roll i energisystemets omställning med avseende på klimatnytta, försörjningstrygghet och konkurrenskraft

Vi är positiva till förslaget att utreda CCU-teknikens roll i energisystemets omställning och anser att utredningen bör göras i nära samarbete med energiproducenterna.

Förslag 17: Utred hur pågående ambitionshöjning i EU på området cirkulär ekonomi kan bidra till näringslivets klimatomställning

Vi är positiva till förslaget att låta utreda hur pågående utveckling av EU:s regelverk under Strategin för cirkulär ekonomi på bästa sätt kan utformas och tillämpas för att tjäna näringslivets klimatomställning. Vi vill i detta sammanhang understryka vikten av att inkludera näringslivet i utredningen.

En central utgångspunkt för att utvecklingen av den cirkulära ekonomin inom näringslivet ska fortgå, är goda marknadsförutsättningar och att minskad miljö- och klimatpåverkan går hand i hand med ökad konkurrenskraft. Cirkulära material, produkter och tjänster behöver vara lönsamma och konkurrenskraftiga och det är därför centralt att goda marknadsförutsättningar för de cirkulära lösningarna skapas. Detta behöver vara i fokus i policyutvecklingen och i politiska beslut framöver.

Vi vill i sammanhanget även poängtera att förebyggande av avfall genom att minska spill och säkerställa att material och produkter har en så lång funktionell livslängd som möjligt och även används så länge som möjligt bör vara "steg 1". Vissa produkter har som syfte att förlänga livslängden för andra produkter, och bidrar till miljönytta på det sättet. I det här sammanhanget är det viktigt att optimera ur ett livscykelperspektiv – och att se till helheten och inte till de ingående delarna. För att inte riskera att suboptimera ur ett livscykelperspektiv är det också viktigt till exempel återbruk åtföljs av krav på funktion och prestanda. Ibland kan en ny produkt vara att föredra ur ett livscykelperspektiv, tex när det är stor skillnad i energiprestanda mellan en ny och en återbrukat produkt.

Vi anser att dagens avfallsdefinition hämmar den cirkulära ekonomin genom att den i dagsläget inte gör skillnad på det som verkligen är avfall och sådant som har ett potentiellt fortsatt värde. Att dessa material och produkter klassas som avfall och lyder under avfallslagstiftningen komplicerar hanteringen och möjligheten att åter sätta dem på marknaden och att få dem konkurrenskraftiga, eftersom ett antal regleringar träder in då ett material eller en produkt är klassat som avfall. Det leder till att material och produkter i onödan, trots sitt potentiella värde, riskeras att inte cirkuleras tillbaka. Vi anser därför att definitionen av avfall behöver snävas in, alternativt att möjliggöra för att ett flertal material och produkter efter användning att kunna klassas som "resurser".

Pålitliga standarder för utvärdering, tillämpning och implementering av cirkulära produkter bör finnas innan krav ställs på cirkularitet i byggprojekt.

Förslag 18: Utred nationell kvotplikt

Införande av kvotplikt kan få stor effekt i form av mer cirkulära flöden av material som i dagsläget har en låg efterfrågan och där marknaden är omogen. Vi anser dock att det är viktigt att kvotplikt inte införs inom områden där det redan finns en fungerande marknad, eftersom en kvotplikt där riskerar att leda till ökad administration utan tillförd miljönytta.

Vi vill därför betona vikten av att en utredning om kvotplikt görs i nära samverkan med näringslivet. En eventuell kvotplikt måste ta hänsyn till såväl tillgång till återvunnen råvara som vad som är tekniskt möjligt i olika applikationer utan att till exempel behöva öka mängden material för att uppnå samma funktion. Gör inte detta riskera man störningar i leveranskedjorna och i värsta fall brist på varor.

Vi anser dock att en kvotplikt bör införas på EU-nivå och inte på nationell nivå, med tanke på att marknaden för plast och plastprodukter inte är nationell. Detta hindrar dock inte att Sverige utreder vad som skulle vara en rimlig kvotplikt, då det blir lättare att ta ställning till kommande EU-förslag med ett sådant underlag.

På samma sätt bör en utredning avseende eventuell kvotplikt för biobaserad råvara i plastprodukter göras i nära samarbete med näringslivet. En sådan utredning bör inkludera effekten av att den biobaserade råvaran används för produktion av plastprodukter, dvs vilken annan användning som trängs undan av att den biobaserade råvaran används för produktion av plastprodukter – och konsekvensen av det.

Även om det framgår av huvuddokumentet samt av texten i förslaget att det avser plast och plastprodukter anser vi att det vore bra om rubriken av förslaget framgår att det avser plast och plastprodukter. Detta för att undvika missförstånd.

Förslag 19: Utred miljö- och klimatnyttan av en nationell infrastruktur för materialåtervinning

En av utmaningarna för företagen inom byggmaterialindustrin när det gäller återvunnet material är att få tillbaka materialet. För vissa materialslag är också renheten en viktig aspekt för att det ska vara lämpligt för återvinning. En väl fungerande infrastruktur är en förutsättning för att öka andelen material som återvinns. Vi är därför positiva till att miljö- och klimatnyttan med etablerande av nationell respektive EU-baserad infrastruktur för återvinning av olika plastflöden analyseras. Vi anser dock att omfattningen av en sådan analys borde utvidgas för att inkludera även andra materialslag.

Förslag 23: Stödåtgärder till laddinfrastruktur för arbetsmaskiner

Vi är positiva till förslaget att en myndighetsgrupp bildas för att ta fram ett nationellt handlingsprogram för laddinfrastruktur för arbetsmaskiner samt utforma ett förslag om öronmärkt stöd för laddinfrastruktur för arbetsmaskiner.

Förslag 26: Säkerställ långsiktiga mål för EU ETS efter 2030

Bland företagen finns en stark vilja att ställa om, men eftersom det i många fall handlar om stora investeringar är det helt avgörande att det finns förutsägbarhet och långsiktighet från politikens sida. Vi är därför positiva till förslaget att Sverige verkar för att EU-kommissionen, i samband med att de föreslår nya mål för 2040 även ska föreslå mål för EU ETS för hela perioden fram till 2050, och att EU bör fatta beslut om sådana mål senast 2025.

Förslag 27: Inrätta ett europeiskt samarbete om Carbon Contracts for Difference (CCfD)

Vi är positiva till förslaget Sverige arbetar aktivt i relevanta arbetsgrupper och processer för att säkerställa att Carbon Contracts for Difference (CCfD) införs inom EU. Genom CCfD skulle de som vill gå före och investera i ny teknik som leder till lägre klimatutsläpp få incitament att göra det.

Vid framtagning av vilka projekt som ska kunna få finansiering via ett CCfD-program är det viktigt att också inkludera påverkan på konkurrensen, så att det inte leder till snedvriden konkurrens mellan företag.

Förslag 28 Säkerställ inkludering av slopad fri tilldelning av utsläppsrätter i CBAM och fasa ut fri tilldelning senast 2035

Vi är positiva till förslaget att Sverige inom ramen för det pågående förhandlingsarbetet på EU-nivå bör säkerställa att CBAM införs för att minska risken för koldioxidläckage, och att den fria tilldelningen av utsläppsrätter fasis ut senast 2035.

Vi hänvisar dock till Svenskt Näringslivs remissvar gällande CBAM-förslaget (Fi2021/02659) där man bland annat för fram att de medel som samlas in genom CBAM ska gå till klimatinsatser och inte till EU:s allmänna budget.

Förslag 30 Verka för att förslag rörande byggprodukters innehåll finns med i slutgiltig lagstiftning och får en användbar utformning

Vi är positiva till förslaget att Sverige i EU-förhandlingar av CPR och tillhörande delegerade akter verkar för att förslaget om information om byggprodukter finns med i slutgiltig lagstiftning och blir användbart utformat. Vi tolkar motiveringen som att det bakomliggande skälet är att öka möjligheterna att cirkulera plast. Vi vill dock poängtera att vi anser att utformningen av CPR och tillhörande delegerade akter bör understödja cirkulära flöden för alla materialslag, inte bara plast.

När det gäller krav på innehåll i byggprodukter har vi i Sverige jobbat med detta under lång tid och har därför stor erfarenhet att bidra med inom EU-samarbetet. Vi har bland annat noterat att kraven i de tekniska granskningskriterierna till taxonomin som avser innehåll inte inkluderar några haltgränser, vilket i praktiken gör dem omöjliga att verifiera och följa upp eftersom information om innehåll baseras på kemikalielagstiftningen, vilket vi också har påtalat i samband med att dessa kriterier var ute på remiss. Det är således angeläget att kraven avseende innehåll i CPR utformas så att de baseras på den information som är tillgänglig i försörjningskedjan, så att de blir möjliga att verifiera och följa upp. Annars är risken stor att leverantörer med mindre kunskap om innehållet i sina produkter gynnas framför de som har bättre kunskap om sina produkters innehåll.

Förslag 31 Se över och justera de nationella klimatmålen så att de tydligare anknyter till och bidrar till EU:s klimatpolitik

Vi anser att det är positivt att vi har ambitiösa nationella klimatmål och att Sverige kan vara ett internationellt föredöme i klimatarbetet. Svenska företag skapar klimatnytta även utanför Sveriges gränser genom export av material och produkter som är tillverkade med en lägre klimatpåverkan än vad motsvarande material och produkter tillverkade i andra länder har, och som trängs undan av den svenska exporten. På det sättet är Sverige med och leder den gröna omställningen. Det är något vi ska vara stolta över och som vi anser är värt att skapa de allra bästa förutsättningarna för så att svenska företag kan fortsätta ligga i framkant utan att det påverkar deras konkurrenskraft negativt.

Det som verkligen skadar den svenska konkurrenskraften är ryckiga spelregler. Bland företagen finns en stark vilja att ställa om, men eftersom det i många fall handlar om stora investeringar är det helt avgörande att det finns förutsägbarhet och långsiktighet från politikens sida. Vi menar att

Förslag 32 Verka för en höjd minimiskatt inom EU:s energiskattedirektiv och begränsa möjlighet till undantag

Vi är generellt positiva till att öka minimiskatten inom EU:s energiskattedirektiv samt begränsa möjligheterna till undantag från beskattning för att öka incitamenten till omställning och öka konkurrenskraften för svenska aktörer. I rådande situation med höga energipriser kan det dock finnas anledning att invänta ett stabilare läge innan åtgärder vidtas i den riktningen.

Förslag 33 Inkludera mindre arbetsmaskiner i ekodesigndirektivet

Vi är osäkra på vilken typ av arbetsmaskiner som omfattas av "små arbetsmaskiner" men anser generellt att ekodesignkrav bör gälla för alla arbetsredskap som kräver energi för sin användning. Om det med "små arbetsmaskiner" avses till exempel truckar, gräsklippare, motorsågar mm så är vår bild att dessa ligger långt fram vad gäller elektrifieringen och det bör således inte innebära något problem rent produktionsmässigt att låta dem omfattas av ekodesignkrav. Däremot blir det givetvis [Byggmaterialindustrierna Bysam Service AB, Box 5501, 114 85 Stockholm](mailto:Byggmaterialindustrierna@BysamServiceAB.se)

en administrativ börda för de som tillverkar små arbetsmaskiner vilket bör tas i beaktande utifrån den nytta som en inkludering av dessa skulle leda till.

Förslag 34 Verka för ambitiös EU-lagstiftning om kvotplikt för återvunnet material

Som nämns ovan (förslag 18) så anser vi en kvotplikt bör införas på EU-nivå och inte på nationell nivå, med tanke på att marknaden för plast och plastprodukter inte är nationell. I den mån en kvotplikt anses nödvändig för att öka efterfrågan på återvunnet material i tillverkningsledet, så ser vi det som positivt att sektorns aktörer får tydliga och gemensamma spelregler.

Förslag 35 Samordning inom Regeringskansliet för bättre effekt av olika initiativ

Vi är positiva till en ökad samordning inom Regeringskansliet av regeringsuppdrag, stödsystem och olika initiativ riktade mot myndigheter, näringsliv och finansmarknaden, för att skapa en ökad tydlighet kring mål och medel. Om förslaget, utöver en ökad tydlighet, även resulterar i nya/förbättrade stödsystem som möjliggör klimatinvesteringar och därmed bidrar till näringslivets klimatomställning är det mycket positivt.

Förslag 36 Utarbeta en nationell plattform för hållbar finansiering – en väg in

Vi är positiva till förslaget om en nationell plattform för hållbar finansiering, för att få en bättre samordning och samverkan mellan privata och offentliga aktörer. Vi tycker att exemplen som nämns från Storbritannien och Nederländerna är bra att ha som förebild vid utarbetningen av en svensk plattform. Det framgår inte av förslaget huruvida denna plattform också ska ha till uppgift att lyfta olika frågeställningar inom EU, eller om det ansvaret kommer att ligga någon annanstans – till exempel hos Finansinspektionen. Oavsett vilken aktör som ansvarar för att till exempel tolkningar av Taxonomiförordningen lyfts inom EU, så är det en funktion som behövs för att regelverket ska tillämpas på samma sätt inom hela EU. Som vi har nämnt ovan har vi redan konstaterat att Taxonomins tekniska granskningskriterier inte går att tillämpa så som de är utformade varför en tolkning är nödvändig. Det vore givetvis bra om en sådan tolkning i möjligaste mån är EU-gemensam och inte nationell, för att underlätta den fria rörligheten inom EU:s inre marknad.

Förslag 37 Ge ökade resurser till Finansinspektionen

Som nämns i förslag 36 ovan anser vi att det är angeläget att Sverige deltar i EU-samarbetet i frågor som har med tolkning och tillämpning att göra. Vi anser vidare att tillsynen är viktig för systemets trovärdighet, och att den bör bedrivas på ett likartat sätt i alla EU-länder. Vi tolkar Förslag 37 som att detta är uppgifter som kommer att ligga under Finansdepartementet och är därför positiva till att Finansinspektionen får ett fortsatt uppdrag och ökade resurser för att långsiktigt bygga upp egen kompetens inom klimat och miljö, så att de kan bedriva tillsyn över frågor kopplade till företagens rapportering på hållbarhetsområdet, delta i harmonisering av reglerna på EU-nivå mm.

Förslag 38 Genomför en nationell pilot för att testa det finansiella instrumentet Carbon Contracts for Difference (CCfD)

Vi är positiva till en nationell pilot för att testa det finansiella instrumentet Carbon Contracts for Difference som kan generera lärdomar och erfarenheter.

Förslag 39 Gör statliga åtaganden långsiktigt bindande

Långsiktiga spelregler är en förutsättning för näringslivets klimatomställning. Vi är därför mycket positiva till förslaget att göra statliga stöd, bidrag och subventioner så långt som möjligt ska baseras på bindande åtaganden.

Förslag 40 Integrera hållbarhetsaspekter inom kapitalmarknadsunionen

Vi anser att tydlighet är A och O för att näringslivets aktörer ska veta vad de har att förhålla sig till. Att det blir tydligt vad som räknas som en omställningsinvestering ser vi således som mycket positivt. Vi anser dock att det kan finnas anledning att avvakta med att verka för en utvidgning av taxonomin tills vi har mer erfarenheter av tillämpningen inom de områden som redan omfattas.

Förslag 41 Tillsätt en myndighetsledd hubb/beställarnätverk för upphandling av cement, betong och alternativ

Vi hänvisar i detta avseende till det svar som kommer att lämnas av Svensk Betong.

Förslag 42 Ställ krav vid offentlig upphandling för arbetsmaskiner

När det gäller utformningen av upphandlingskrav avseende miljöprestanda och energianvändning för arbetsmaskiner vill vi poängtera vikten av att sådana tas fram i nära samverkan med både tillverkare och användare. Tillgänglig teknik liksom vad som fungerar i olika arbetsmoment är aspekter som är angelägna att ta hänsyn till. En annan aspekt att ta hänsyn till är att tillverkningen av arbetsmaskiner inte enbart sker i Sverige vilket kan göra det svårare att nå framgång med krav som enbart gäller den svenska marknaden.

Förslag 43 Ta fram en nationell strategi för att attrahera och behålla internationella och inhemska talanger

Att Sverige kan attrahera och behålla internationella och inhemska talanger är mycket viktigt och vi är således positiva till förslaget. Vi vill i sammanhanget också poängtera att alla kategorier av kompetenser behövs, även personer med yrkeskunskap/hantverksskicklighet.

Förslag 46 Tillämpa verktyg för att uppskatta utsläpp från markexploatering i tillståndsprocesser

Gällande förslaget att tillämpa och vidareutveckla de verktyg som finns för att uppskatta de utsläpp som sker vid förändrad markanvändning vill vi också betona vikten av att inkludera de samhällsnyttor/bidrag till hållbar utveckling som uppstår genom den förändrade markanvändningen.

Anna Ryberg Ågren

Verkställande direktör

Bygghmaterialindustriernas medlemmar

Direktanslutna företag

- Betongindustri AB
- Byggelit AB
- Celsa Steel Service AB
- Cementa AB
- Chimneytec
- Combimix AB
- Derbigum Sverige AB
- Eld & Vatten AB
- Kingspan Insulation AB
- Knauf Danogips GmbH
- Moelven Wood AB
- Nordic Waterproofing AB
- RECOMA AB
- Saint-Gobain Sweden, Weber
- Saint-Gobain Sweden, Gyproc

Medlemsorganisationer som anslutit sina medlemsföretag kollektivt

- Golvbranschen
- Nordic Galvanizers
- IKEM -Innovations- och kemiindustrierna i Sverige
- Scandianvian Copper Development Association, SCDA
- Skogsindustrierna
- Stålbyggnadsinstitutet
- Swedisol
- Svensk Betong
- Svensk Byggplåt
- Svensk Ventilation
- Svenskt Trä
- Sveriges Bergmaterialindustrier
- Sveff- Sveriges Färg och Limföretagare
- TMF, Trä- och möbelföretagen
- VVS-fabrikanternas råd